



IN MEMORIAM

Prof. dr. Vinko Mandekić

Opraštamo se s nestorom agronomske znanosti, jednim od osnivača današnjeg Fakulteta poljoprivrednih znanosti, našim najstarijim agronomom, neumornim i vrlo uspješnim propagatorom primjene poljoprivredne znanosti u širokoj proizvodnji profesorom, doktorom filozofije, magistrinom prirodnih nauka, počasnim doktorom Sveučilišta u Zagrebu, diplomiranim agronomom Vinkom Mandekićem.

Prof. Vinko Mandekić rođen je trećeg listopada 1884. u Kraljevici. Maturirao je 1905. god. na Sušaku, a Više gospodarsko učilište u Križevcima završio je 1907. godine.

Nakon odsluženog vojnog roka, postavljen je za vježbenika na Postaju za istraživanje sjemena čiji je predstojnik bio prof. dr. Gustav Bohutinsky. Koncem 1909. poslala ga je Zemaljska vlada u Zagrebu na tada poznatu selekcijsku stanicu Loosdorf u Austriji s kojom surađuju poznati profesori dr. Tschermak, Fruwirth i Freudl.

U to se vrijeme upisuje na Hochschule für Bodenkultur u Beču, gdje naročito prati predavanja iz oplemenjivanja bilja prof. Tschermaka. Za dalje usavršavanje osobito u oplemenjivanju bilja i genetici nastavlja studij kod znamenitog profesora dr. Rümker u sadašnjem Wroclavu u Poljskoj. Tu započinje i rad na doktorskoj disertaciji na rješavanju nekih pitanja selekcije i proizvodnje uljane repice pod vodstvom prof. Rümker. U lipnju 1911. boravi u poznatoj stanici za oplemenjivanje bilja u Svalöfu, čiji je predstojnik tada glasoviti prof. Nilson-Ehle, jedan od ponovnih pronalazača Mendelovih zakona o nasljeđivanju. 20. u travnju 1912. god. promoviran je u Wroclavu na čast doktora filozofije i magistra prirodnih nauka, nakon obranjene disertacije pod naslovom: »Beiträge zur Kultur und Züchtung des Rapses«. Disertacija je iste godine tiskana u Wroclavu, a kasnije je mnogo puta citirana u nizu znanstvenih radova, pa i u udžbenicima Schindlera i Fruwirtha. Po završetku studija vraća se opet u postaju za istraživanje sjemena i na Gospodarsko pokušalište u Križevce.

Već 1908. god. Gospodarsko pokušalište diljem Hrvatske i Slavonije provodi pokuse s umjetnim gnojivima za koje je zadužen prof. Mandekić, a već slijedeće godine kao rezultat pokusa je da seljaci kod tadašnjeg Gospodar-

skog društva kupuju prvih pet vagona umjetnih gnojiva. Već 1913. god. izdaje knjigu »Gnoj i gnojidba«.

Na početku I svjetskog rata mobiliziran je u 79. pukovniku, a nakon ranjavanja pošto je nesposoban za frontu, vraća se na gospodarsko učilište u Križevce, gdje preuzima predavanja i rad prof. Bohutinskog, koji je u toku rata umro. Nastavlja selekcijom pšenice »prolifika« i znanstvenim istraživanjima kukuruza, osobito njegove oplodnje.

O tim pokusima piše radnju »Prilog gnojidbi tj. oplemenjivanju kukuruza« koja je objavljena i u časopisu »Zeitschrift für Pflanzenzüchtung pod naslovom »Die Vererbung einiger Eigenschaften bei Mais«. U ovom radu, među prvima u svjetskoj znanstvenoj literaturi iznio je rezultate samooplodnje i križanja kukuruza (heterosis). Gotovo istovremeno na tu temu javljaju se klasični radovi američkih znanstvenika Shulla, Easta, Hayesa i Jonesa, pa naša poljoprivredna znanost može biti ponosna ovim radom. U to su vrijeme počele pripreme za otvaranje Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu. U vijeće osnivača pozvan je prof. Mandekić uz dvojicu asistenata Hochschule für Bodenkultur u Beču. S predavanjima se odmah počelo, a prof. Mandekić je predavao biljnu proizvodnju i livadarstvo.

Međutim, pri razradi nastavnog programa za sve semestre, kada su ignorirane sugestije prof. Mandekića, koji je imao već 9 godišnje iskustvo profesora višeg gospodarskog učilišta i dobro poznao naše prilike i potrebe, on predaje ostavku.

Tada prelazi na mjesto županijskog gospodarskog izvjestitelja i tako počinje njegov rad na uspješnom prenošenju poljoprivredne znanosti u proizvodnju koji nastavlja i nakon preranog penzioniranja. U cijeloj Hrvatskoj, osobito Baniji, kordunu i Lici radi na unapređivanju poljoprivrede putem naprednih gospodara tzv. »uzornih ratara«. Ta se inicijativa prof. Mandekića pokazala vrlo dobrom, naročito kada na Baniji u selu Bačugi budućem »uzornom rataru« Stevanu Čorkoviću nabavlja prvi željezni plug i demonstrira njegov rad.

Vidjevši da poljoprivrednicima treba što više znanja 1926. god. počinje izdavati »Gospodarski kalendar«, kojeg seljaci prihvaćaju kao »molitvenik« za proizvođača, a koji se kao »Gospodarski priručnik« održao do danas.

S 21 znanstvenim radom, 32 knjige i brošure, 66 stručno-popularnih radova i mnogobrojnim člancima u stručnim i dnevnim listovima omogućio je primjenu tekovina znanosti, tehnike i tehnologije velikom broju poljoprivrednika i stručnjaka.

Za svoje zasluge izabran je za počasnog člana Saveza poljoprivrednih inženjera i tehničara Jugoslavije, a 72. god. dobiva nagradu za životno djelo Republičkog savjeta za naučni rad. Djelovanje profesora Mandekića obuhvaća u toku gotovo 70 godina najšire područje poljoprivredne znanosti, te je imalo golemo značenje u obrazovanju generacija poljoprivrednih stručnjaka naše zemlje i u agronomskom prosvjećivanju masa naših seoskih proizvođača, što je dalo temelje današnjem napretku naše poljoprivrede.

Prof. Mandekić je do posljednjeg daha svog dugog života radio na unapređivanju naše poljoprivrede i za to neka mu je vječna hvala i slava.

Prof. Mandekić je umro 14. studenoga, a pokopan 19. XI na zagrebačkom groblju Mirogoj.